

Bilimsel Bilginin Görünürlüğü: Hacettepe Üniversitesi'nde Açık Erişim Farkındalığı *

The Visibility of Scholarly Knowledge: Awareness for Open Access in Hacettepe University

Korhan Levent Ertürk ** ve Mehmet Emin Küçük ***

Öz

Bilimsel iletişimin en önemli paydaşı olan bilim insanları, bilimsel bilgilerinin görünürlüğünü artırabilmek için bilimsel eserlerini Web sayfalarında ve/veya açık erişim arşivlerinde depolamaya ya da açık erişim dergilerinde yayınlamaya başlamışlardır. Uluslararası açık erişim arşivlerinde yaklaşık 14 bin Türkiye kaynaklı bilimsel içerik bulunmaktadır. Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi'ndeki bilim insanlarının açık erişim farkındalığını belirlemek, kurumsal açık arşivlerin etkin kullanımını konusundaki görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Veriler, Hacettepe Üniversitesi'nde tam zamanlı çalışan öğretim üyelerinden elektronik anket yoluyla elde edilmiştir. Bulgulara göre öğretim üyelerinin en azından yarısının (%50) açık erişim farkındalığına sahip olduğu tespit edilmiştir. Farkındalığı olan öğretim üyeleri yüksek bir çoğunlukla (%92) yayınlarının kendi üniversitelerinde yapılandırılabilir kurumsal açık arşivlerde yer almasına istekli görünmüşlerdir. Anket çalışmasının sonucu olarak, ülkemizde, kısa bir zaman aralığında bilimsel bilginin görünürlüğünde özellikle kurumsal açık arşivlerde makale ve bildiri ağırlıklı olmak üzere farklı türlerde bilimsel içerik depolanması gerçekleştirilebilecek, işlevselliklerinde artış sağlanabilecektir.

Anahtar Sözcükler: bilimsel iletişim; açık erişim; kurumsal arşivler; kurumsal açık arşivler; ulusal açık bilgi sistemi

* Bu makale Korhan Levent Ertürk'ün doktora tezine (Ertürk, 2008) dayandırılmıştır.

** Dr., Atılım Üniversitesi Bilişim Sistemleri Mühendisliği Bölümü, e-posta: korhan71@atilim.edu.tr

*** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, e-posta: mkucuk@hacettepe.edu.tr

Abstract

The scholars begin to place their works into the open repositories or open access journals as well as their personal web sites. In the international arena, the open repositories contain a total of 14,000 Turkey-based scholarly contents. The focus of this study is to determine the level of awareness for open access concept of scholars in Hacettepe University. An electronic questionnaire was conducted to scholars. The data were collected through questionnaire from full time academic staff member in Hacettepe University. It was found that 50% of scholars are aware of the open access concept and 92% of the scholars are willing to place their works into the institutional repository of their university. According to questionnaire study result, different types of works such as articles and assertions can be placed in the institutional open repositories in Turkey and their functionality can be increased in a short time.

Keywords: *scholarly communication; open access; institutional repositories; institutional open archives; national open information system*

Giriş

Bilim insanlarının araştırmaları sonucu üretilen bilimsel bilginin paketlenmesi, kalite açısından onaylanması, ilgili bilim topluluklarına yayımı ve gelecekte karşılaştırmalı olarak kullanılabilir şekilde korunması bilimsel iletişimi oluşturmaktadır (ACRL, 2009). Son 25 yılda bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, bilimsel iletişime dijital platformlar üzerinden yeni ortam ve seçenekler sunmuştur. Özellikle Web ortamında hizmete sunulan teknolojiler ile basılı ortamdaki farklı olarak ses, görüntü ve çoklu ortam özelliklerini kapsayan bilimsel eserler paketlenerek bilim topluluğuna sunulmaya çalışılmış, gelişmiş tarama yetenekleri ile istenilen yer ve zamanda, arzu edilen bilimsel bilginin görünürlüğü sağlanmak istenmiştir (Tonta, 1997; Tonta, 2000; Küçük, 2002; Thorin, 2003).

Web üzerinde ilk elektronik dergi, 1989 yılından itibaren yayın hayatına başlamıştır. Basılı kopyası olmayan *Psycoloquy* isimli hakemli e-dergi, bilişsel bilim (cognitive science) üzerine çalışmaları olan Macar asıllı Dr. Harnad tarafından Amerikan Psikoloji Derneği desteğiyle Web üzerinde görünürlüğü sağlanmıştır. 1990 yılında, fizik alanında hakemlik sürecine kabul edilmiş ancak süreci henüz tamamlanmamış bilimsel eserler Arxiv ftp platformunda (daha sonra Web ortamında)

erişime açılmıştır. *The Online Journal of Knowledge Synthesis for Nursing* isimli bilimsel elektronik dergi Web of Science'de (ISI-Thomson) 1994 Ekim ayından itibaren düzenli olarak dizinlenmiştir (Harnad, 1995; Karamouzis, 1999; Küçük, 2004; Tonta, 2007; ArXiv, 2009). İlk açık erişimli dergi (open access journal) PLoS Medicine, Stanford'da (A.B.D.) 2000 yılında yayımlanmaya başlamıştır (Harnad ve Brody, 2004; Küçük, 2005; PLoS Medicine, 2009).

Bilimsel bilgi görünürlüğünün sağlanması, açık erişim farkındalığının yaratılması bu yüzyılın başından itibaren bir dizi toplantı ve etkinlikler ile hız kazanmıştır. 2001 yılında Açık Toplum Enstitüsü (Open Society Institute - OSI) tarafından Budapeşte'de (Macaristan) düzenlenen bir çalıştay sonrasında Budapeşte Açık Erişim bildirgesi yayımlanmıştır (BOAI, 2009). Yayımlanan bildiriye, bilimsel eserlerinin uygun bir biçimde atıf yapılarak farklı ortamlarda yayımlanabileceği, yayım ortamları olarak kişisel/kurumsal arşivleme (self archiving)¹ ya da açık erişim dergisi seçilebileceği ifade edilmiştir. 20 Haziran 2003'te, yayınlanan Açık Erişim Yayıncılığı Bethesda bildirisinde (Bethesda Statement on Open Access Publishing), kurumsal açık arşivler (KAA)² gündeme taşınmış, arşivlerde uzun süreli korumanın sağlanması istenmiştir (Bethesda., 2003; Suber, 2003; Velterop, 2005, s. 5; Tonta, 2006). Aynı yıl bilim topluluğuna açıklanan Berlin bildirisinde ise, bilimsel içeriklerin en az bir açık arşivde zorunlu olarak depolanması önerilmiş, makalelerin açık arşivlerde sunulmasıyla atıf alma oranlarının yükselebileceği üzerinde durulmuştur (Max-Planck, 2009; Harnad, 2007; Tonta ve Ertürk, 2006; Antelman, 2004; Harnad ve Brody, 2004).

Budapeşte, Bethesda ve Berlin bildirgelerini 12 Aralık 2003'de Birleşmiş Milletler tarafından Bilgi Toplumu Dünya Zirve Toplantısı bildirgesi (World Summit on the Information Society Declaration of Principles and Plan of Action), 30 Ocak

¹ Kişisel/kurumsal arşivleme, SHERPA (2009) tarafından sunulan JULIET (Araştırma Kuruluşu Arşivleme Politikaları ve Kılavuzları - Research Funders Archiving Mandates and Guidelines) rehberinde üç özellik ile ifade edilmektedir: Bilimsel dergilerde yayımlanması kabul edilen bilimsel eser açık arşivde arşivlenmelidir (whether to archive: deposit required); Bilimsel eserin arşivlenecek kopyası yayımlanan son kopya olmalıdır (what to archive: the full final version); Bilimsel eser, dergiye yayım için kabul edildiği tarihte gecikme (ambargo) olmaksızın açık arşivde depolanmalıdır (when to archive: when accepted for publication).

² Kurumsal Açık Erişim Arşivi olarak da adlandırılabilen Kurumsal Açık Arşiv (KAA - Institutional Repository (IR), Institutional Archive (IA)), bir ya da daha çok üniversitenin/bilimsel kuruluşun entelektüel ürünlerini kaydeden, engelsiz ve ücretsiz olarak dağıtımını sağlayabilen ve uzun süreli koruyabilen dijital derme hizmeti şeklinde tanımlanabilmektedir (Tonta ve Ertürk, 2005).

2004'de OECD tarafından Kamu Destekli Araştırma Verilerine Erişim bildirgesi (Access to Research Data From Public Funding), IFLA tarafından 24 Nisan 2004'de Bilimsel Literatüre ve Araştırma Dokümantasyonuna Açık Erişim bildirgesi (Statement on Open Access to Scholarly Literature and Research Documentation) takip etmiştir. Anılan bildirgelerde önceki bildirgelerde ortaya konan kararlılıklar yinelenmiş, ayrıca bazı ifadelere açıklık getirilmiştir. Örneğin açık erişim girişimlerinin hakemli yayıncılığı ortadan kaldırmadığı, ikinci sınıf, maliyeti düşürülmüş çalışmalar olmadığı gündeme taşınmıştır. Maliyetin kullanıcıya yansıtılmaması, telif hakları, lisans anlaşmaları, donanım ve yazılım kullanımı ile ortaya çıkan engellerin aşılması açık erişimin özellikleri olarak ifade edilirken, açık erişimin farklı işletme modelleri kapsamında gereksinimleri fikri mülkiyet hakları çerçevesinde tartışmaya açılmıştır (Suber, 2005; Velterop, 2005:6; Tonta, 2007; Tonta, 2008;). Ayrıca Berlin bildirgesinin açılımını sağlayacak şekilde Avrupa Nükleer Araştırmalar Merkezi (European Organization for Nuclear Research – CERN) (İtalya, Mayıs 2004), Southampton Üniversitesi (İngiltere, Şubat 2005), Albert Einstein Enstitüsü (Almanya, Mart 2006) ve Padua Üniversitesi'nde (İtalya, Temmuz 2007) konferanslar düzenlenmiştir (ECHO, 2009). Bu konferanslarda, bilimsel ve bilimsel olmayan yayıncılığın geleceği, yazarların açık erişim karşısında davranış biçimleri, ülkelerin tarihsel ve kültürel zenginliklerinin açık erişime açılması, bilimsel verilerin açık erişimli olabilmesi için bilimsel açık erişim araçlarının geliştirilmesi, bilimsel iletişimin yeni araçları, hakkında tespitler yapılmıştır. Açık erişim ile ilgili yorum, gelişmeler ve tartışmalar, uluslararası platformlarda sürdürülmektedir. Örneğin Bailey (2005) tarafından hazırlanan ve belirli aralıklarla güncellenen Açık Erişim Bibliyografyası (Open Access Bibliography), açık erişim ile ilgili üretilen yayınları bilim insanlarına sunmakta, Suber (2009) tarafından çıkarılan aylık elektronik haber bülteninde (The SPARC Open Access Newsletter) gelişmeler izlenmekte, Amerikan Bilim Adamları Açık Erişim Tartışma Forumu (American Scientist Open Access Forum - 2009)'nda tartışma ve yorumlar takip edilmektedir (American..., 2009).

Bu çalışmanın amacı; bilim insanlarının açık erişim farkındalığını, çalışmalarını hangi oranda açık erişim arşivlerine koyabildiklerini, ülkemizde oluşturulacak KAA'lara eserlerini koyma eğilimlerini, telif hakları konusundaki bilgi birikimlerini, varsa belirsizliklerini belirlemektir. Bu kapsamda araştırma soruları şöyle belirlenmiştir:

Ülkemizde bilim insanları açık erişimin farkında mıdır? Kurumsal açık arşivlere yayın yerleştirmeye istekli midirler? Telif haklarını yayıncılara devretmekte midirler? Gelecekte entelektüel haklarını kullanabilmeyi düşünmekte midirler?

Türkiye’de Bilimsel Bilginin Görünürlüğü

2008 yılı verilerine göre ülkemizdeki araştırmacıların¹ yarısından fazlasını (38 bin) öğretim üyeleri (profesör, doçent ve yardımcı doçent) oluşturmakta, bilimsel yayın yapma sorumluluklarını çoğunlukla makale üreterek yerine getirmektedirler (YÖK, 2009). Uluslararası alanda ULAKBİM (2009) verilerine göre, Bilimsel Web Platformu (Web of Science – WoS)’nda 2008 yılı içerisinde atıf dizinlerinde Türkiye adresli yaklaşık 27 bin yayın yer almış, araştırmacı başına düşen bilimsel yayın sayısı 0,4 olarak gerçekleşmiştir. Dizinlenen dergiler arasında Aralık 2009 itibariyle Türkiye adresli yetmiş üç dergi de yer almaktadır. Web ortamında Türkiye adresli 255² bilimsel dergi bulunmakta ve bu dergilerin 238 (%94)’i açık erişimlidir (Küçük ve Olcay, 2006).

Ülkemizde 2004 yılından itibaren bilgi erişimi, yönetimi ve teknolojileriyle ilgili düzenlenen çalıştay, kongre, sempozyum ve seminerlerde açık erişim ve kurumsal arşivler gündem maddeleri içerisinde yer almaya, konuyla ilgili literatürde çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bünyesinde yer alan Ulusal Tez Merkezi, 1970-2009 yılları arasında üniversite ve araştırma kurumlarında yapılan lisansüstü tezlerin bir kopyasını Web ortamında hizmete sunmaktadır. ULAKBİM makale ve araştırma raporlarını kapsayan beş farklı ulusal veri tabanının Web üzerinden görünürlüğünü sağlamaktadır (YÖK, 2009; ULAKBİM, 2009). Bazı üniversitemizde³ başlayan kurumsal arşiv çalışmaları ile birlikte, bilim insanları ve öğrencilerin bilimsel çalışmaları ile kurumsal seviyede üretilmiş içerikler üniversitelerin Web sayfalarında sınırlı seviyede erişime açılabilir (OpenDOAR 2009, ROAR, 2009, Holt ve diğerleri, 2006; Karasözen, 2007). Ayrıca bilim insanlarımızın bir

¹ 20. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK) toplantısında tam zamanlı araştırmacı sayısının yaklaşık 68 bin olarak tespit edilmiştir (TÜBİTAK, 2009).

² 21 Eylül 2009 günü ilgili proje yürütücülerile yapılan görüşmede 2009 yılı için 255 olarak ifade edilmiştir.

³ Ortadoğu Teknik Üniversitesi (library.metu.edu.tr), Ankara Üniversitesi (acikarsiv.ankara.edu.tr), Gazi Üniversitesi (acikarsiv.gazi.edu.tr), Atatürk Üniversitesi (acikarsiv.atauni.edu.tr), Atılım Üniversitesi (acikarsiv.atilim.edu.tr), Trakya Üniversitesi (193.255.140.18/yordamaays/yordam.htm), Sabancı Üniversitesi (http://research.sabanciuniv.edu/).

bölümünün eserleri uluslararası alanda faaliyet gösteren kurumsal ve konu tabanlı açık arşivler ile açık erişimli dergilerde yer alabilmektedir.

Uluslararası alanda Aralık 2009 itibariyle, ROAR, OpenDOAR açık erişim arama rehberi/hizmetine kayıtlı ülkemize ait henüz 9 KAA ile bir açık erişim dergisi kaydedilmiş olup çoğunluğu makale olmak üzere yaklaşık 14 bin bilimsel içerik (Makale, Tez, Kitap Bölümü, Yayınlanmış Bildiri, Proje Raporu, Ders Notu, Veri seti) bulunmaktadır. (OpenDOAR 2009, ROAR, 2009). Yaklaşık 14 bin içeriğin son 2 yıl içerisinde KAA'larda yer alması sevindirici bir gelişme olmakla birlikte sadece 2008 yılında uluslararası alanda 27 bin makalenin yayımlandığı, açık erişim ve KAA'lar ile ilgili çalışma ve etkinliklerin yapıldığı bir ortamda, üniversite ve araştırma kurumlarımızda bilimsel bilginin görünürlüğünün yeterince gerçekleştirilemediği görülmektedir.

Yöntem

Türkiye genelinde sonuç elde etmenin zorlukları ve Hacettepe Üniversitesi (H.Ü.)'nin disiplin zenginliği düşünülerek araştırma alanı kapsamı, H.Ü. tam zamanlı öğretim üyeleri ile sınırlandırılmıştır. H.Ü.'nün bölüm, öğrenci, öğretim üyesi, üretilen bilimsel yayınların nitelik ve niceliği açısından zengin ve kapsamlı bir yapısı bulunmaktadır. H.Ü., dil ve edebiyat, matematik ve fen bilimleri, sağlık bilimleri, sosyal bilimler, uygulamalı sosyal bilimler, teknik bilimler ve sanat dallarını kapsayacak şekilde öğretim, araştırma ve yayın faaliyetlerini sürdürmektedir Akademik personel sayısı 3.480, lisans ve lisansüstü öğrenci sayıları yaklaşık 25.800'dür. Üniversitede değişik bilim ve meslek alanlarında yüksek kalitede eleman yetiştirilmesi, araştırmalar yapılması, bilimsel verilerin yayınlanması, ülkenin ekonomik ve sosyal sorunlarının çözülmesine katkıda bulunacak bilgi ve teknolojilerin üretilmesi amaç edinilmiştir. (Hacettepe..., 2009). H.Ü.'nün TÜBİTAK'a bağlı Araştırmacı Bilgi Sistemi'nde (ARBİS) Aralık 2009 itibariyle 5.227 araştırmacısı bulunmakta, sisteme kayıtlı üniversiteler arasında ilk sırada yer almaktadır (TÜBİTAK, 2009). H.Ü., bilimsel çalışmalar açısından, WoS kapsamında 1981-2006 yılları arasında dizinlenen dergilerde yayın sayısı, atıf sayısı ve kendine atıflar hariç etki faktörü/değeri ile Türkiye'deki üniversiteler arasında ilk sırada bulunmaktadır (Türkiye...,2007).

Araştırma için veriler, Ertürk (2008) tarafından yapılan tez çalışmasından sağlanmıştır. Anılan çalışmada H.Ü. tam zamanlı öğretim üyelerinin e-posta adreslerine anket çağrısı dağıtılmış, yönlendirme ile H.Ü. sunucuları üzerinde (anket süresince açık bulundurulmuş) programatik olarak yapılandırılmış (Asp.Net) bir Web sayfasında soruların yanıtlanması istenmiştir. Sorulara verilen yanıtlar gerçek zamanlı olarak bir veri tabanı (Sql Server 2005) üzerinde depolanmıştır. Elektronik ortamda anket uygulaması yapıldığından araştırma evreninin örnekleme yapılmamış ancak anket uygulanacak öğretim üyelerinin tesadüfi ya da tabakalama örnekleme yöntemiyle seçilmesi durumunda, %95 güvenirlilik sınırı ve %5 hata payı ile en az 279 öğretim üyesine anket uygulanmasına gereksinim duyulacağı tespit edilmiştir (Sencer, 1989:609; Anderson, 1990:202).

Anket kapsamında bilimsel iletişim ve açık erişimin genel özellikleri ile açık erişim dergisi ve KAA'ları kapsayan kapalı ve açık uçlu sorular (14 kapalı, 7 açık uçlu) oluşturulmuş, deneklerin açık uçlu sorularda birden fazla yanıt vermesi istenmiştir. Anketi yanıtlayanlardan birden fazla yanıt verebildiği sorularda, tercihlerin değerlendirilmesi amacıyla her bir soruya yanıt verenlerin sayı ve oranları tek tek belirtilmiş ve değerlendirme buna göre yapılmıştır. Bazı sorularda ise son seçenek olarak "diğer" seçeneği bulundurulmuştur (Ek 1).

(Tablo 1): Anket Soru Dağılımı

Konu	Soru	%	Kapalı Uçlu	Açık Uçlu
Bilimsel İletişim	5	24	1	4
Açık Erişim	6	29	4	2
Açık Erişim Dergisi	4	19	4	-
KAA	6	29	5	1
Toplam	21	100	14	7

Bulgular ve Yorum

H.Ü.'de, görev yapan 1114 tam zamanlı öğretim üyesi %28 oranında anketi yanıtlamıştır. Anketi yayınlayan 308 öğretim üyesinin verileri değerlendirmeye alınmıştır. Akademik unvanlar açısından, üniversitedeki öğretim üyelerinin beşte üçünün (%60) oluşturan profesörler, anketi yanıtlayanlar arasında %55 oranında ankete katkı sağlarken, öğretim üyelerinin yaklaşık dörtte birini oluşturan doçentler %25 oranında, %16'sını oluşturan yardımcı doçentler ise beşte bir oranında ankete katkı sağlamışlardır. H.Ü. genelinde profesörlerin, görüşleri dörtte bir oranında (%25) ankete

yansırken, doçentlerin %30'unun, yardımcı doçentlerin yaklaşık üçte birinin (%34) görüşleri ankete yansımıştır (Tablo 2).

(Tablo 2): Anket Uygulanan Öğretim Üyeleri - Unvan

Unvan	Öğretim Üyesi				
	Mevcut	%	Yanıtlama	Katkı %	Yansıma %
Profesör	669	60	168	55	25
Doçent	266	24	78	25	30
Yrd.Doçent	179	16	62	20	34
Toplam	1114	100	308	100	28

Öğretim üyelerinin görev yaptığı fakülteler açısından ise, (Tablo 3) incelendiğinde, fakültelerdeki öğretim üyelerinin yaklaşık beşte ikisini (%38) oluşturan Tıp Fakültesi öğretim üyelerinin %31 oranla anketi yanıtlayanlar arasında en büyük katkıyı sağladıkları görülmektedir. Diğer fakültelerde görev yapan öğretim üyelerinin dağılımında ise, Mühendislik Fakültesi %14, Edebiyat Fakültesi %14, Fen Fakültesi %11, Eğitim Fakültesi %11, Eczacılık Fakültesi %8, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi %6, Diş Hekimliği Fakültesi %5, Güzel Sanatlar Fakültesi %2 oranlarında ankete katkı sağlamışlardır. Üniversite genelinde Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinin yaklaşık yarısının (%47), diğer fakültele göre en büyük oranda görüşleri ankete yansırken, Tıp fakültesi mensuplarının yaklaşık dörtte birinin (%23) görüşleri ankete yansımıştır. Diş Hekimliği Fakültesi öğretim üyeleri ise yaklaşık beşte bir (%18) oranıyla, diğer fakültele nazaran en az oranda görüşleri ankete yansıtılmışlardır.

(Tablo 3): Anket Uygulanan Öğretim Üyeleri - Fakülte

Fakülte	Öğretim Üyesi				
	Mevcut	%	Yanıtlama	Katkı %	Yansıma %
Tıp	417	37,4	95	30,8	22,8
Diş Hekimliği	79	7,1	14	4,5	17,7
Eczacılık	65	5,8	25	8,1	38,5
Edebiyat	130	11,7	42	13,6	32,3
Eğitim	71	6,4	33	10,7	46,5
Fen	126	11,3	33	10,7	26,2
Güzel Sanatlar	28	2,5	5	1,6	17,9
İkt. İd. Bilimler	49	4,4	19	6,2	38,8
Mühendislik	149	13,4	42	13,6	28,2
Toplam	1114	100	308	100	27,6

Ankete katılan öğretim üyeleri bilimsel yayın üretme sorumluluklarını çoğunlukla hakemli makale (%100) ve konferans bildirisi (%95) hazırlayarak yerine getirdiklerini ifade etmiştir (Tablo 4). Daha az oranlarda ise sırasıyla kitap bölümleri (%75), araştırma raporu (%74), hakemsiz makale (%58), kitap (%44) yazmışlardır. En

az üretmiş oldukları bilimsel içerikleri ise teknik rapor (%38) ve editöre mektup/değerlendirme yazıları (%40) oluşturmuştur.

(Tablo 4): Öğretim Üyelerinin Ürettiği Yayın Türleri

Tür (Soru - 1)	Sıklık	%
Hakemli Makale	308	100
Konferans Bildirisi	293	95
Kitap Bölümleri	231	75
Araştırma Raporu	228	74
Hakemsiz Makale	179	58
Kitap	136	44
Editöre Mektup - Değerlendirme Yazısı	123	40
Teknik Rapor	117	38
Diğer	9	3

Bilim insanlarının akademik sorumluluğu dikkate alındığında, öğretim üyelerinin en çok (%100) bilimsel iletişimin temel unsuru olan hakemli makaleyi üretmesi doğal bir sonuçtur. Ayrıca bilim topluluğu ile eş zamanlı olarak bilgi paylaşımını temsil eden konferans bildirimlerini büyük çoğunlukla (%95) hazırladıkları görülmektedir. Diğer yandan WoS kapsamında atıf dizinleri üzerinde H.Ü. adresli yayınların ülkemizdeki üniversiteler arasında 1981-2006 yılları arasında ilk sırada yer alması, üniversite öğretim üyelerinin istençlerinin bir göstergesi olarak öngörülebilir. Bilimsel iletişimde İnternet kullanımını irdeleyen soruda, ankete katılan öğretim üyelerinin %44'ünün 6-10, %39'unun 11-20, %11'inin 1-5, %4'ünün 20 yıl üzeri yıl gruplarına dahil oldukları belirlenmiştir. Türkiye'de 1997 yılından itibaren akademik İnternet altyapısının kullanıma açıldığı dikkate alındığında akademisyenlerin büyük çoğunluğunun yeni iletişim teknolojilerini kullanma konusunda tereddüt yaşamadıkları gözlenmiştir (Tablo 5).

(Tablo 5): Öğretim Üyelerinin İnternet Kullanımı

İnternet Kullanımı (Soru - 2)	Sıklık	%
1 - 5 Yıl	34	11
6 - 10 Yıl	136	44
11- 20 Yıl	120	39
20+ Yıl	12	4
Yanıtsız	6	2
Toplam	308	100

Ankete katılan öğretim üyeleri, bilimsel iletişim için İnternet ortamında yer alan araçları kullanma sıklıklarını sorgulayan soruda öğretim üyeleri büyük çoğunlukla ve sıklıkla e-posta (%90) ve Web (%86) araçlarını tercih ederken en az kullanılan araç ise tartışma listeleri (%19) olmuştur (Tablo 6). Öğretim üyelerinin çok az bir bölümü e-

posta ve Web araçlarını nadiren (%9-13) kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Yeni gelişen Web tabanlı ses ve görüntü sistemlerinin gerek sıklıkla gerekse nadiren de olsa öğretim üyelerinin yaklaşık üçte ikisi (%69) tarafından kullanılması, güncel bilgi ve iletişim teknolojilerinin, öğretim üyeleri tarafından ders ortamlarında kullanılabileceğinin göstergesi sayılabilir. Ayrıca öğretim üyelerinin çoklu ortam özelliklerini destekleyen bilimsel eserlerin üretilmesine katkı sağlayabileceklerini ifade etmek mümkündür. Ancak tartışma listeleri, haber gruplarının bazı öğretim üyeleri tarafından (%32-28) kullanılmadığının ifade edilmesi, bir kısım akademisyenlerin ise soruyu yanıtlamamış olması (%2-1) düşündürücüdür. Özellikle açık erişim ile ilgili yenilik ve güncel haberler sıklıkla bu tip ortamlardan iletilmekte ve paylaşılmaktadır.

(Tablo 6): Öğretim Üyelerinin İnternet Ortam Araçlarını Kullanımı

Yararlanılan Ortam (Soru - 3)	Sıklıkla		Nadiren		Hiç		Yanıtsız		Toplam	
	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%
Tür										
E-Posta	277	90	28	9	-	-	3	1	308	100
Web Siteleri	264	86	41	13	-	-	3	1	308	100
Web Tabanlı Sesli ve Görüntülü Sistemler	89	29	124	40	86	28	9	3	308	100
Tartışma Listeleri	58	19	145	47	99	32	6	2	308	100
Haber Grupları	81	26	136	44	87	28	4	1	308	100

Öğretim üyelerinin çoğunluğu (%83),

(Tablo 7)'de görüldüğü gibi, yayın yapma gerekçelerinde akademik topluluğu bilgilendirmek ve geribildirim almanın çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Aynı gerekçeyi %15 oranında daha az önemli bulan denekler de dikkate alındığında %98 oranına ulaşılmaktadır ki neredeyse öğretim üyelerinin tamamına yakınının yayın yapmada öncelik sıralarının başında kişisel itibar ve kazanımlarının ötesinde diğer bilim insanlarını bilgilendirmenin geldiği ifade edilebilir. Swan (2005) tarafından yapılan bir araştırmada da benzer bir tablo tespit edilmiştir. Swan, araştırmasında yazarların KAA'lara yayın ekleme gerekçelerinde ilk iki sırayı bilim insanlarını bilgilendirmek ve kariyer gelişimi olarak tespit etmiştir. Bilim insanlarının farklı araştırmalarda benzer yaklaşımı, ülkemizde bilim insanlarının belirlenen yayın yapma önceliklerinde kısa bir zaman içerisinde değişiklik olmayacağını işaret edebilir. Akademisyenlerin diğer öncelik sırası ise, birbirine yakın oranlarda, akademik kariyerde ilerlemek (%86), sektörü bilgilendirmek ve geribildirim almak (%85), araştırma fonu kazanmak veya devamını sağlamak (%79) olarak yer almıştır. Ankette deneklere yöneltilen bu üç

gerekçenin %12-%20 arasında önemsiz olarak ölçülebilmesi ise yukarıda belirtilen meslektaşları bilgilendirme önceliği savını güçlendirir niteliktedir.

(Tablo 7): Öğretim Üyelerinin Bilimsel Yayın Gerekçeleri

Yayın Amacı (Soru - 4) Gerekçe	Çok Önemli		Önemli		Önemsiz		Yanıtız		Toplam	
	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%
Akademik topluluğu bilgilendirmek ve geri bildirim almak için	255	83	47	15	6	2	-	-	308	100
Akademik kariyerde ilerlemek için	155	50	112	36	38	12	3	1	308	100
Sektörü bilgilendirmek ve geri bildirim almak için	120	39	143	46	41	13	4	1	308	100
Araştırma fonu kazanmak veya devamını sağlamak için	84	27	161	52	61	20	2	1	308	100

Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu (%97), (Tablo 8)'da görüldüğü gibi, bilimsel içeriklerinin yayımlanma safhasında dergi itibarının dergi seçimlerinde önemli olduğunu birbirine yakın derecelerde (çok önemli – önemli) belirtmişlerdir. Dergi seçiminde diğer öncelikleri ise azalan oranlar ile Web erişiminin olması (%90), makale değerlendirme sürecinin kısalığı (%87), yayın sıklığı (bir yıl içerisinde yaptığı sayı) (%80) ve derginin tirajı (%76) olmuştur. Bir derginin itibarının olması, bilim toplulukları tarafından kabul görmesiyle birlikte uluslararası atıf dizinlerinde yer alması, katkı oranı ve etki değeri ile yakından ilişkilidir. Öğretim üyelerinin en az üçte ikisinin hakem denetimin kısalığı ve dergi yayın sıklığına önem vermeleri, ayrıca Web üzerinden erişimin diğer önceliklerin üstünde yer alması, yayınlarına bilim topluluğu tarafından daha kolay, zamanında, engelsiz ve ekonomik olarak erişim sağlanmasını istediklerinin bir göstergesi sayılabilir. Ayrıca öğretim üyelerinin paralel ve elektronik bilimsel dergi sayısının artımını destekleyebilecekleri, hatta kurumlarında yapılandırılan KAA'larda, bilimsel eserlerini kısa zamanda depolamak suretiyle arzu edilen katkıyı sağlayabileceklerini ifade etmek mümkündür.

(Tablo 8): Öğretim Üyelerinin Eserleri İçin Bilimsel Dergi Seçim Kıstasları

Dergi Seçimi (Soru - 5)	Çok Önemli		Önemli		Önemsiz		Yanıtsız		Toplam	
	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%
Gerekçe										
Derginin itibarı	238	77	61	20	4	1	5	2	308	100
Derginin Web erişiminin olması	134	44	143	46	23	7	8	3	308	100
Derginin makale değerlendirme sürecinin kısalığı	128	42	139	45	35	11	6	2	308	100
Derginin yayın sıklığı (bir yıl içerisinde yaptığı sayı)	86	28	159	52	55	18	8	3	308	100
Derginin tirajı	75	24	161	52	65	21	7	2	308	100

Öğretim üyelerinin %27'si, telif hakları ile herhangi bir sözleşme imzalamaksızın bilimsel dergilerde yayın yaparken, büyük çoğunluğu (%69) bilimsel dergilerde yayımladıkları eserlerine ait telif haklarını bir şekilde yayıncılarına devrettiklerini ifade etmişlerdir (Tablo 9).

(Tablo 9): Öğretim Üyelerinin Telif Hakkı Devri

Telif Hakkı Devri (Soru - 6/7)	Sıklık	%
Evet	213	69
İsteyerek devrettim	164	53,1
İstemeyerek devrettim	41	13,3
Sözleşmemi yeniden düzenleterek devrettim	2	0,6
Diğer	6	1,9
Hayır	83	27
Yanıtsız	12	4
Toplam	308	100

Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu (%86), (Tablo 10)'de görüldüğü gibi bilimsel eserlerinin herhangi bir zaman diliminde, farklı bir ortamda yayınlanmasında farklı bir sürüm yerine orijinal sürümünün olmasını istemektedirler. Üstelik yazarların yarısına yakını (%49) bilimsel içeriğin yayımlandığı dergiye atıf yapılarak, %19'u da herhangi bir koşul olmaksızın, yazarın iznine gereksinim duymaksızın yayımlanabileceğini ifade etmektedirler. Az sayıda öğretim üyesi (%5) farklı bir sürümün yayımlanabileceğini ifade ederken, %8 oranında yazar ise bilimsel eserlerinin farklı bir ortamda yayımlanmasını arzu etmemektedirler. Telif haklarını bir şekilde yayıncılarına devreden yazarların büyük çoğunluğu aynı zamanda bilimsel eserlerinin farklı bir ortamda yayınlanmasını istememektedirler. Söz konusu tüm eğilimlerin bir KAA'nın yapılandırılması esnasında da ortaya konabileceği dikkate alındığında

yukarıda daha önce gündeme getirilen öğretim üyelerinin telif haklarına yaklaşımı konusunda bilgilendirilmesi savını güçlendirir niteliktedir. Yazar yayıncısıyla tüm haklarını yayıncıya devrini öngören tam telif hakkı sözleşmesi yaptığı takdirde bilimsel eserinin orijinal sürümünün farklı bir ortamda yayımlanması mevcut yasalar çerçevesinde mümkün görünmemektedir. Böyle bir durumda öğretim üyeleri bilgilendirilerek en azından gelecekte farklı eserleri için yayıncılarıyla telif hakkı görüşmeleri esnasında, yayıncılarından mevcut sözleşmede bir düzenleme istemeleri, ya da kurumu ya da kendileri tarafından hazırlanmış bir ek telif sözleşmesi ile yayıncılarından onay istemeleri uygun bir hal tarzı olabilecektir. H.Ü. öğretim üyelerinin önemli bir yüzdesinin yayımlanan makalelerinin açık erişim arşivlerinde depolanması yönünde telif hakkı anlaşma metinleri üzerinde pek değişiklik talep etmeyecekleri de ifade edilebilir.

(Tablo 10): Makalelerin Farklı Ortamda Yayımlanması

Makalelerin Farklı Ortamda Yayımlanması (Soru -8)	Sıklık	%
Evet, olduğu gibi yayımlanabilmeli (dergiye atıf yapılarak)	151	49
Evet, olduğu gibi yayımlanabilmeli	59	19
Evet, olduğu gibi yayımlanabilmeli (yayıncıdan izin alarak)	56	18
Evet, değişiklik yapılarak yayımlanabilmeli.	14	5
Hayır, yayımlanamaz	26	8
Diğer	2	1
Toplam	308	100

Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu (%74) (Tablo 11)'de gösterildiği gibi bilimsel içeriklerini yayın öncesi İnternet ortamında henüz paylaşmamaktadırlar. Öğretim üyelerinin çoğunluğu tarafından ifade edilen bilimsel eserlerinin farklı ortamlarda arşivlenebileceği görüşü, henüz kendi eserleri için uygulanmamaktadır. Az sayıda öğretim üyesi tarafından bilimsel içerik paylaşımı kişisel Web sayfalarında (%7), bölüm Web sitelerinde (%1) yayın öncesi yapılabilmektedir. Açık erişimin en belirgin özelliklerinden biri, yazarın eserini bilimsel dergilerde yayımlanma sürecinin tamamlanmasını beklemeksizin mümkün olduğunca erken bir zamanda bilim topluluğu ile farklı ve engelsiz bir ortamda paylaşabilmesidir. Öğretim üyelerinin üniversite sunucuları üzerinde kişisel Web sayfası açabilme ya da bölümlerine ait siteler üzerinde kendilerine ayrılmış kısımlarda içerik arşivleyebilme olanakları bulunmaktadır. Bu duruma rağmen bu hakkın bir şekilde kullanılmayışı anlamlı bulunmuştur. Diğer yandan, (Tablo 6'da gösterildiği gibi öğretim üyeleri, bilimsel iletişim için büyük

çoğunlukla (%86-%90) ve sıklıkla Web ve e-posta ortam araçlarını tercih etmekte, yeni gelişen Web tabanlı ses ve görüntü sistemlerini çoğunlukla (%69) kullanabilmektedirler. Öğretim üyelerinin, bir KAA yapılandırılmasında bilimsel içeriklerinin arşivlenmesine katkı sağlayabilecek, kurumları tarafından destek verilen İnternet ortam araçlarını kullanabileceği ifade etmek mümkündür.

(**Tablo 11**): Yayın Öncesi İnternet Ortamında Paylaşım

Yayın Öncesi İnternet Ortamında Paylaşım (Soru -9)	Sıklık	%
Paylaşmıyorum	229	74
Kişisel Web Sayfam	17	6
Bölüm Web Sitesi	4	1
Ön Baskı Sunucuları (Pre-Print)	13	4
Tartışma Listeleri	8	3
Son Baskı Sunucuları (E-Print)	6	2
Haber Grupları	2	1
Diğer	3	1
Toplam	282	92

Ankete katılan öğretim üyelerinin yarısından fazlası (%61) açık erişim ifadesi kullanılmaksızın kendilerine yöneltilen bir soruda, İnternet ortamında, kampus dışından tam metnine rahatlıkla erişilebilen, üyelik ve parola istemeyen, herhangi bir kısıtlaması olmayan bir e-dergide yayınlarının olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 12).

(**Tablo 12**): Açık Erişim Dergisinde Yayın

Açık Erişim Dergisinde Yayın (Soru -10)	Sıklık	%
Evet	188	61
Hayır	117	38
Yanıtsız	3	1
Toplam	308	100

E-dergilerin üçte ikisinin 2000 yılından itibaren yayına başladığı ve %94'ünün açık erişimli olduğu dikkate alındığında (Küçük ve Olcay, 2006), yazarların bir bölümünün (%39) dergilerin elektronik ortamda yer almadığı dönemlerde ulusal dergilerde yayın yaptığı, son yıllarda ise uluslararası yayıncılara itibar ettikleri ifade edilebilir. H.Ü. öğretim üyelerinin 2006 yılında WoS kapsamında uluslararası atıf dizinlerinde 1.246 yayının dizinlenmesi, söz konusu rakamın beş yıl önceye göre yaklaşık %100 artış göstermesi savımızı güçlendirir niteliktedir. Bu durumun olası nedenleri ve çözüm yolları farklı bir araştırmanın konusudur. Ancak bir KAA'nın yapılandırılması aynı zamanda yazarlarımızın bilimsel içeriklerinin herhangi bir sürümünün ulusal ortamda bulundurulmasına da katkı sağlayabilecek niteliktedir.

Öğretim üyelerinin %45'i anılan nitelikteki dergilerde yayın sayılarının 1-5 arasında olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 13). Söz konusu yayın sayılarının açık erişim ile ilgili gelişmelerin olduğu bir ortamda doğru orantılı olarak artımı söz konusu olabilecektir.

(Tablo 13): Açık Erişim Dergisinde Yayın Adedi

Açık Erişim Dergisinde Yayın Adedi (Soru -11)	Sıklık	%
1 - 5	137	44,5
6 - 10	44	14,3
11-20	6	1,9
20+	1	0,3
Toplam	188	61,0

Diğer yandan yine açık erişim dergisi ifadesi olmaksızın yöneltilen bir soruda açık erişim dergilerinde yayın yaptığı gözlenen öğretim üyelerinin büyük bölümünün (%78) ulusal dilde yayın tercihinde buldukları görülmüştür (Tablo 14). Bir KAA'nın yapılandırılması esnasında oluşturulacak politikalarda Türkçe ve farklı dillerde görünürlüğünün birlikte sağlanabilirliğine gereksinim duyulacağı ifade edilebilir.

(Tablo 14): Açık Erişim Dergisinde Yayın Dili

Açık Erişim Dergisinde Yayın Dili (Soru -11)	Evet		Hayır	
	Sıklık	%	Sıklık	%
Türkçe	146	78	42	22
Yabancı Dil	64	34	124	66

Anılan nitelikteki dergilerde yayın yapan öğretim üyelerinin tamamına yakını engelsiz erişimi bulunan dergilerde eserlerini yayımlatmak için herhangi bir ödemede bulunmamışlardır. (Tablo 15).

(Tablo 15): Açık Erişim Dergisinde Yayın Ücreti

Açık Erişim Dergisinde Yayın Ücreti (Soru -12)	Sıklık	%
Talep edildi ve yazar tarafından ödeme yapıldı.	2	0,6
Talep edilmedi ve yazar tarafından herhangi bir ödeme yapılmadı.	186	60,4
Toplam	188	61,0

Açık erişimin bizzat ifade edildiği bir soruda öğretim üyelerinin yarısından fazlası (%50,3) açık erişimin farkında olduklarını ifade etmişlerdir (Tablo 16). Ancak öğretim üyelerinin %60'nın yukarıda belirtildiği gibi ((Tablo 13), farkında olmaksızın açık erişim dergilerinde yayınlarının olduğu dikkate alındığında oranın çok kısa zamanda artımı söz konusu olabilecektir.

(Tablo 16): Açık Erişim Farkındalığı

Açık Erişim Farkındalığı (Soru -14)	Sıklık	%
Evet	155	50,3
Hayır	153	49,7
Toplam	308	100

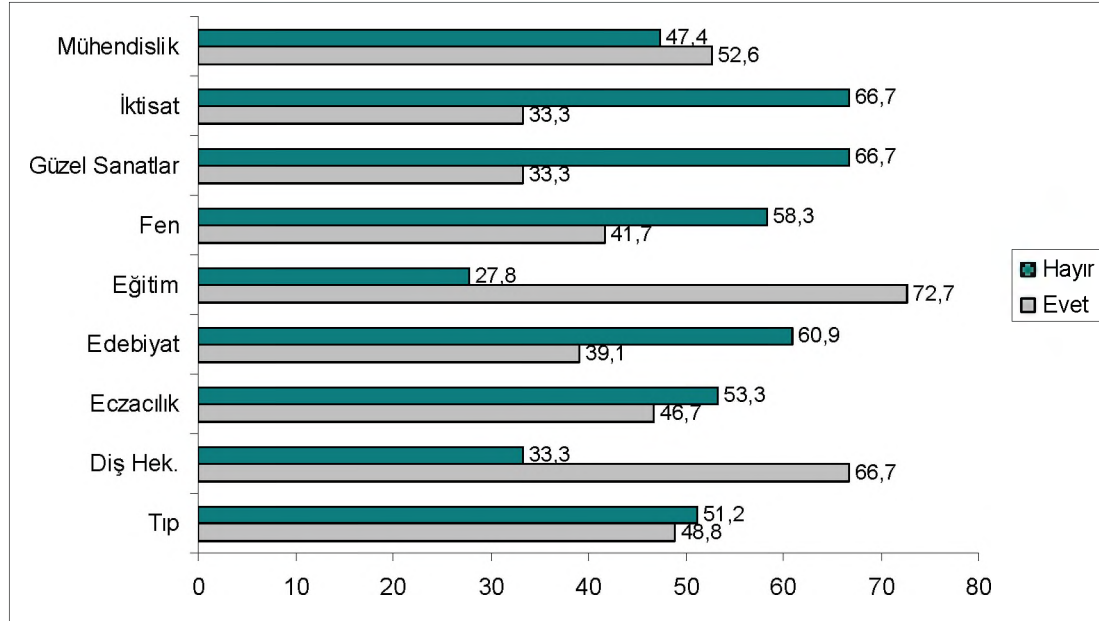
Aynı zamanda öğretim üyelerinin büyük çoğunluğunun (%92) bilimsel eserlerini farklı bir ortamda yayımlanabilmesine istekli görünmeleri, açık erişim ile ilgili yayın ve faaliyetlerin artış gösterdiği bir ortamda, hatta KAA yapılanmasının gündeme taşınabilmesi esnasında hızlı bir şekilde bilgilendirme gereksinimi taşıyabileceklerinin göstergesi sayılabilir. Öğretim üyelerinin unvanlarının dağılımına göre, (Tablo 17)'e bakıldığında, üniversitedeki mevcutları açısından en küçük grubu temsil eden ve beşte bir oranında ankete görüşleri yansıyan yardımcı doçent unvanına sahip öğretim üyeleri en büyük farkındalık oranına (%57) sahip olurken, profesörler %50 ve doçentler %46 oranlarında farkındalığı yansıtmışlardır. Oranlarının yakınlığı dikkate alındığında, üniversitede üç farklı unvan ile görev yapan öğretim üyelerinin homojen bir dağılım ile açık erişim farkındalığına sahip olduklarını ifade etmek mümkündür.

(Tablo 17): Açık Erişim Farkındalığı (Unvan)

Unvan	Öğretim Üyesi			
	Yanıtlama	%	Farkında	%
Profesör	168	55	84	50
Doçent	78	25	36	46
Yrd.Doçent	62	20	35	57
Toplam	308	100	155	

Üniversitede farklı bilim dallarına ait olan öğretim üyelerinden ankete katılanlar açısından açık erişim farkındalığı (Şekil 1)'de gösterilmektedir. Eğitim fakültesi ve Diş Hekimliği fakültelerinde görev yapanların yarısından fazlası (%73-67) açık erişim farkındalığına sahip olduklarını ifade ederken, İktisat ve Güzel Sanatlar fakülte mensupları ise en az farkındalığı (%33) temsil etmişlerdir. Fakültelerin farkındalık açısından geniş bir yelpaze içerisinde yer alması, olası KAA politikalarının oluşturulması esnasında fakülte bazında farklı tedbirlerin gündeme getirilmesine katkı sağlayabilir. Ankete katılan öğretim üyelerinin %27'si, uluslararası literatür üzerinden açık erişim farkındalığını sağlamıştır. Diğer bir bölümü ise sırasıyla diğer öğretim üyeleri (%10), ulusal yayınlar (%8) ve konferans/seminerler (%6) ile açık erişim farkındalığını edinmiştir (Tablo 18). Söz konusu ölçüm açık erişim farkındalığı

edinmeyen öğretim üyelerine (%49,7) uygulanmamıştır. Ulusal yayınlar ile konferans/seminerlerin bilim insanlarına açık erişim farkındalığının kazandırılmasında yeterli katkıyı sunamadıkları görülmektedir. Açık erişim ile ilgili gelişmelerin ve bilimsel yayınların artış gösterdiği bir ortamda konuyla ilgili daha çok ulusal yayın yapılabilmesi, konferans ve seminerler düzenlenebilmelidir.

(Şekil 1): Açık Erişim Farkındalığı (Fakülte)

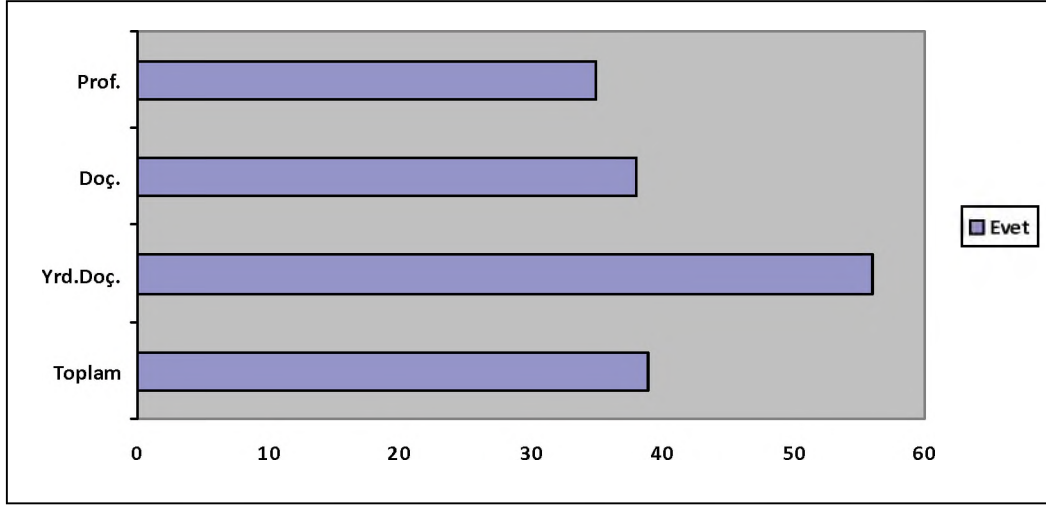
(Tablo 18): Açık Erişim Farkındalığı Edinme

Açık Erişim Farkındalığı Edinme (Soru -15)	Sıklık	Tüm Öğretim Üyeleri %	A.E. Farkında Öğretim Üyeleri %
Uluslararası literatür	82	26,6	53
Meslektaşlarım	31	10,1	20
Ulusal literatür	23	7,5	15
Seminer ve Konferanslar	17	5,5	11
Diğer	2	0,6	1
Toplam	155	50,3	100

Açık erişim farkındalığını edinmiş öğretim üyelerinin yaklaşık dörtte üçü (%76) açık erişim arşivlerini kullanabildiklerini ifade etmişlerdir (Tablo 19). Ancak yukarıda ifade edildiği gibi (Tablo 11) öğretim üyelerinin yaklaşık dörtte üçünün (%74), yayınlarını söz konusu arşivlere henüz yansıtmamıştır. Yardımcı doçent unvanına sahip öğretim üyeleri, en yüksek (%56) oranda açık erişim arşivlerini kullanırken, profesörler %35 ve doçentler %38 oranlarında açık erişim arşivlerini kullandıklarını ifade etmişlerdir (Şekil 2). Söz konusu ölçümler açık erişim farkındalığı edinmemiş öğretim üyelerine (%50) uygulanmamıştır.

(Tablo 19): Öğretim Üyelerinin KAA Kullanımı

KAA Kullanımı (Soru -16)	Sıklık	A.E. Farkında Öğretim Üyeleri %	Öğretim Üyeleri Yansıma %
Evet	118	76	38
Hayır	37	24	12
Toplam	155	100	50

(Şekil 2): Öğretim Üyelerinin KAA Kullanımı (Unvan)

KAA kullanan öğretim üyelerinin %75'i, KAA'ları yayın yapma gerekçelerinde meslektaşlarının araştırma sonuçlarına hızlı erişim sağlamanın (Tablo 20)'de görüldüğü gibi çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Aynı gerekçeyi %24 oranında önemli bulan deneklerde dikkate alındığında %99 oranına ulaşılmaktadır. Akademisyenlerin diğer öncelik sırası ise, birbirine yakın oranlarda, araştırma sonuçlarını hızlı duyurmak (%96), araştırma sonuçlarının etkisini artırmak (%91) olarak yer almıştır.

(Tablo 20): Öğretim Üyelerinin KAA Kullanım Amacı

KAA kullanım amacı (Soru - 17)	Çok Önemli		Önemli		Önemsiz		Toplam	
	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%
Gerekçe								
KAA kullanarak meslektaşlarının araştırma sonuçlarına hızlı erişim sağlıyorum	88	74,6	28	23,7	2	1,7	118	100
KAA kullanmak araştırma sonuçlarımı hızlı duyurmamı sağlıyor	65	55,1	49	41,5	4	3,4	118	100
KAA kullanmak araştırma sonuçlarımın etkisini (impact) artırıyor	45	38,1	62	52,5	11	9,3	118	100

Farkındalık taşıyan öğretim üyelerinin tamamına yakını (%99) makalelerinin kişisel ya da KAA'lara yerleştirilmesine ambargo koyulmasını desteklememiştir. (Tablo 21). Aynı öğretim üyeleri yapılandırılacak KAA'larda tezlerinin ve diğer bilimsel eserlerinin (daha önce yayınlanmış olsalar dahi) koşulsuz olarak arşivlenmesine büyük çoğunlukla (%90-%92) destek verirken, %7'si arşivleme politikasında tanınan devir hakları doğrultusunda eserlerinin depolanmasını istemişlerdir (Tablo 22)- (Tablo 23).

Öğretim üyelerinin en azından yarısının açık erişim farkındalığı taşımasına rağmen yüksek bir çoğunlukla kendi yayınlarının kendi üniversitelerinde yapılandırılabilir KAA'da arşivlenmesini desteklemesi, kurumlara özgü bir KAA yapılanmasının önemli olduğunu ortaya koymaktadır. H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalında proje maksatlı yapılan KAA dışında herhangi bir KAA yapılanması henüz bulunmamaktadır. Öğretim üyelerinin %43'ü böyle bir yapılanmanın kendi bölümlerinde dile getirilmediği, henüz KAA kurulması yönünde bir gündemin bulunmadığı ifade etmektedirler (Tablo 24).

(Tablo 21): Yayın Ambargosu Destekleme

Yayın Ambargosu Destekleme (Soru -18)	Sıklık	Tüm Öğretim Üyeleri %	A.E. Farkında Öğretim Üyeleri %
Evet	2	0,6	1
Hayır	153	49,7	99
Toplam	155	50,3	100

(Tablo 22): KAA'da Tez Yayını

KAA'da Tezlerin Arşivlenmesi (Soru -19)	Sıklık	Tüm Öğretim Üyeleri %	A.E. Farkında Öğretim Üyeleri %
Evet	143	46,4	92
Hayır	10	3,2	7
Yanıtsız	2	0,6	1
Toplam	155	50,3	100

(Tablo 23): KAA'da Yayın İzni

KAA'da Yayınların Arşivlenmesi (Soru -20)	Sıklık	Tüm Öğretim Üyeleri %	A.E. Farkında Öğretim Üyeleri %
Evet	139	45,1	90
Hayır	4	1,3	3
Belli Koşullarda	12	3,9	7
Toplam	155	50,3	100

(Tablo 24): KAA Gündemi

KAA Gündemi (Soru -21)	Sıklık	Tüm Öğretim Üyeleri %	A.E. Farkında Öğretim Üyeleri %
Var	12	3,9	8
Yok	133	43,2	85
Düşünüyor	10	3,2	7
Toplam	155	50,3	100

Sonuç ve Öneriler

Hacettepe Üniversitesi'nde öğretim üyeleri bilimsel yayınlarını çoğunlukla hakemli makale ve konferans bildirisi olarak paketlemekte ve çoğunlukla diğer bilim insanlarını bilgilendirmeyi hedeflemektedirler. Yayınlarını çoğunlukla Web ortamında itibarlı bilimsel dergilerde yayımlamayı yeğlemektedirler. Öğretim üyelerinin %38'inin herhangi bir erişim kısıtlaması olmayan elektronik bilimsel dergilerde yayınlarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Öğretim üyelerinin %61'inin açık erişim dergilerinde yayını bulunmaktadır. Ayrıca öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu (%91) dergilerde yayımlanan makalelerinin farklı ortamda yayımına izin vermektedirler. Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu (%86) bilimsel eserlerinin herhangi bir zaman diliminde, farklı bir ortamda yayınlanmasında farklı bir sürüm yerine orijinal sürümünün olmasını istemektedirler. Öğretim üyeleri bugüne kadar çoğunlukla (%74) yayım öncesi yayınlarını Web ortamında paylaşmamışlardır.

Öğretim üyelerinin en azından yarısının (%50,3) açık erişim farkındalığına sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak en çok farkındalığa sahip olan Yrd. Doç. unvanına sahip öğretim üyelerinin bile %57 seviyesinde kalması farkındalığı arttırabilecek bir dizi tedbirin alınmasını gerektirmektedir. Fakülteler açısından da farkındalığın geniş bir aralık içerisinde (%33-%73) tespit edilmiş olması, fakülte özelinde farklı uygulamaların yapılmasına işaret etmektedir. Farkındalığın çoğunlukla uluslararası literatür üzerinden (%53) sahip olduğu tespit edilmiştir. Farkındalığı olan öğretim üyeleri yüksek bir çoğunlukla (%92) kendi yayınlarının kendi üniversitelerinde yapılandırılabilir KAA'da olmasına istekli görünmektedirler. KAA yapılandırılmasında, öğretim üyelerinin en azından yarısının açık erişim farkındalığı taşıması ve çoğunlukla yayınlarının kendi üniversitelerinde yapılandırılacak KAA'da arşivlenmesini desteklemeleri, geliştirilen politikalar ile açık erişim farkındalığını yükseltebilecektir.

Bu bağlamda Prof. ve Doç. unvanlı öğretim üyeleri ile Güzel Sanatlar, Edebiyat ve İktisat fakültelerinde görev yapan öğretim üyeleri öncelikli olmak üzere açık erişim konusunda bilgilendirme duyurusu ve toplantıları yapılabilecektir. KAA'da, kısa bir zaman aralığında makale ve bildiri ağırlıklı olmak üzere farklı türlerde bilimsel içerik depolanması gerçekleştirilebilecek ve işlevselliği artış gösterebilecektir. Ayrıca Web tabanlı ses ve görüntü sistemlerinin gerek sıklıkla gerekse nadiren de olsa öğretim üyelerinin yarısından fazlası (%69) tarafından kullanılabilirdiği bir ortamda KAA'lar çoklu ortam özelliklerini destekleyebilecek nitelikte bilimsel yayın ve öğretim içeriği bilim insanlarınınca arşivlenebilecek, Öğrenme Yönetim Sistemleri ile bütünleşik olarak kullanılabilir.

Öğretim üyelerinin yaklaşık üçte ikisi (%69) bilimsel dergilerde yayımladıkları eserlerine ait telif haklarını bir şekilde yayıncılarına devretmişlerdir. Akademisyenlerin bir bölümü kendi rızalarının dışında sözleşmelere taraf olurken (%13), büyük bölümü ise kendi istekleri ile (%53) yayıncılarının kendilerine sunduğu telif hakkı devir sözleşmelerine onay vermişlerdir. Yazarların büyük çoğunluğunun yayıncılarının sunmuş olduğu telif hakkı sözleşmelerini kabul etmesi ile yayımlanmış eserlerinde entelektüel haklarını bir şekilde koruma altına alamadıkları görülmektedir. Bu durum karşısında araştırmacıların entelektüel hakları ile ilgili sözleşmeleri, gecikme olmaksızın KAA'lara içerik yüklemeleri esnasında yapabilmeleri sağlanacaktır. Söz konusu KAA'ların yapılandırılması esnasında yazarlar orijinal sürümü ile eserlerini arşivlemek isterlerse yayıncısından izin almak zorunda kalabilecektir. Yazar izin konusunda yayıncısından olumsuz bir yaklaşım görürse, bilimsel içeriğinin farklı bir sürümünü paketleyip herhangi bir telif hakkı ihlali olmaksızın KAA'da yayımlanması söz konusudur. Bu durum karşısında öğretim üyelerinin tereddütlerini ortadan kaldıracak şekilde, KAA yapılandırılması esnasında öğretim üyelerine bilgilendirme olanakları sunulacaktır.

Yukarıdaki bulgulara uygun olarak bilimsel bilginin gecikmeksizin makul bir süre içerisinde Web ortamında görünürlük ve etkisinde artış sağlanabilmesi için H.Ü. özel ve diğer üniversite/araştırma kurumları için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- KAA politikalarının belirlenmesi ve yapılandırılmasında öncelikle kurumun KAA yapılandırma kararlılığı ortaya konulabilmeli, kararlılık doğrultusunda

KAA yapılandırma ve yönetimine yönelik bir takvim belirlenmelidir. Kurumsal arşivlerdeki çalışmaların sürekli korunabilir olması için teknolojik alt yapının oluşturulması ve günün koşullarınca yenilenmesi sağlanmalıdır.

- Yapılandırılan KAA'lar ile ilgili mevzuat ve yönetmelikler YÖK aracılığı ile üniversite yetkili organları tarafından oluşturulmalı ve uygulama alanına sokulmalıdır. KAA'lar için bir KAA Merkezi yapılandırılarak bütçe, teknik personel ve alt yapı sorunları çözümlenebilmelidir
- Üst veri Harmanlama Protokolü (OAI-PMH) standartları çerçevesinde üniversite ve bilimsel kuruluşlar bünyesinde kurumsal arşivlerin yapılandırılması ve bu arşivlerin uluslararası düzeyde arama mekanizmalarınca taranabilir olmaları sağlanmalıdır.
- Tüm bilimsel içeriğin yayıma sunulması şart olmamakla beraber, hangi içeriğe KAA üzerinden erişim sağlanabileceği hakkında kurumlar kontrol mekanizması oluşturabilmeli, telif hakkı/lisans yasaları ve yayıncıların tutumu dikkate alınabilmelidir.
- Üniversiteler tarafından yayımlanan paralel ve elektronik dergiler yapılandırılan kurumsal açık arşivlerde erişime açılabilir. Ayrıca bu dergilere kütüphane kataloglarında yer verilebilir.
- Bilimsel araştırma kuruluşları ve üniversiteler tarafından desteklenen araştırma projesi raporlarının yapılandırılacak KAA'larda arşivlenmesi sağlanmalıdır. KAA'lar için kısmen ya da zorunlu arşivleme politikaları geliştirilerek öğretim üyelerinin kamu fonlarını kullanarak gerçekleştirdikleri proje dokümanları, makaleler, bildirimler, veriler ve ürünlerin KAA'a zorunlu olarak eklenmesi hükmü getirilebilir.
- İlgili yayınların kurumsal arşivlerde depolanması akademik yükseltmelerde ve proje destek başvurularında bir değerlendirme ölçütü olarak dikkate alınabilmelidir. ÜAK ile yapılacak bir çalışma ile akademik yükseltmeler ve ödüllendirmelerde KAA'larda bulunan içerik için ek puanlama yapılabilir sağlanmalıdır. Kurumsal arşivlerde bulunan eserler için oluşturulacak açık arşiv atf dizinlerinin tanınması yapılabilir.

- YÖK, ULAKBİM ve üniversitelerin katkısı ile bir Ulusal Açık Erişim Modeli geliştirilebilir. Bu model üç farklı katman (tedarik, birleştirme ve sunum) üzerinde, Web tabanlı servis desteğinde, harmanlanmış dağıtık bir mimari (distributed architecture) olarak yapılandırılabilir. Özellikle bilim insanlarımızın ulusal/uluslararası alanda farklı platformlarda yayımlanmış bilimsel eserleri bu yapı üzerinden görünürlüğü sağlanabilir.

Kaynakça

- ACRL (2009). *Principles and strategies for the reform of scholarly communication*. 21 Aralık 2009 tarihinde Association of College and Research Libraries sitesinde erişildi: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/publications/whitepapers/principlesstrategies.cfm>.
- American Scientist Open Access Forum (2009). 23 Ekim 2009 tarihinde <http://amsci-forum.amsci.org/archives/american-scientist-open-access-forum.html> adresinden erişildi.
- Anderson, G. (1990). *Fundamentals of educational research*. London: Farmer Press.
- Antelman, K. (2004). Do Open-Access articles have a greater research impact? *College and Research Libraries News*, 65(5), 372-383. 09 Mayıs 2009 tarihinde <http://ala.org/ala/acrl/acrlpubs/crljournal/crl2004/crlseptember/antelman.pdf> adresinden erişildi.
- ArXiv (2009). 23 Aralık 2009 tarihinde Cornell University Library web sitesinden erişildi: <http://www.arxiv.org> adresinden erişildi.
- Bailey, C. W. (2005) *Open Access Bibliography*. 13 Mart 2009 tarihinde <http://escholarly/pub.com/oab/oab.pdf> adresinden erişildi.
- Bethesda Statement on Open Access Publishing. (2003). 21 Şubat 2009 tarihinde <http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm> Web adresinden erişildi.
- BOAI (2009). *Budapest Open Access Initiative*. 21 Kasım 2009 tarihinde Budapest Open Access Initiative Web sitesinden erişildi: <http://www.soros.org/openaccess/initiatives.shtml>
- Dilek Kayaoğlu, H. (2006). Açık erişim kavramı ve gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye için anlamı. *Türk Kütüphaneciliği* 20(1), 29-60.
- ECHO (2009). 11 Kasım 2009 tarihinde European Culture Heritage Online Web sitesinden erişildi: <http://echo.mpiwg-berlin.mpg.de/home>.

- Ertürk, K. L. (2008). *Türkiye 'de Bilimsel İletişim: Bir Açık Erişim Modeli Önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Hacettepe Üniversitesi (2009). 12 Aralık 2009 tarihinde <http://www.hacettepe.edu.tr> adresinden erişildi.
- Harnad, S. (1995). Scholarly journals at the crossroads: a subversive proposal for electronic publishing. *Association of Research Libraries, Washington, DC*. 13 Eylül 2009 tarihinde <http://www.arl.org/scomm/subversive/toc.html> Web adresinden erişildi.
- Harnad, S. (2007). The green road to open access: a leveraged transition. *Technical Report, ECS, University of Southampton*. In: Anna, G.,Eds. *The Culture of Periodicals from the Perspective of the Electronic Age, chapter 9*, 99-106. L'Harmattan. 16 Eylül 2009 tarihinde <http://Eprints.ecs.soton.ac.uk/13309> adresinden erişildi.
- Harnad, S. ve Brody, T. (2004). Comparing the impact of open access (OA) vs. non-OA articles in the same journals? *D-Lib Magazine*, 10(6), 372-383. 24 Kasım 2009 tarihinde <http://dlib.org/dlib/june04/harnad/06harnad.html> Web adresinden erişildi.
- Holt, I. ve diğerleri (2006) Kurumsal Arşiv Yapılanmasında Temel Adımlar: ANKOS Kontrol Listesi ve El Kitabı. *XI. Türkiye'de İnternet Konferansı*, Ankara (Sunuş).
- Karamouzis S. T. (1999) Electronic Dissemination of Scholarly Work. *Journal of Information Technology Impact*, 1(1), 5-12. 20 Kasım 2009 tarihinde <http://www.jiti.com/v1n1/karamouzis.html> adresinden erişildi.
- Karasözen, B. (2007) Açık Erişim Kurumsal Arşivler. *43. Kütüphane Haftası, Muğla* (Sunuş)..
- Küçük, M. E. (2002) Elektronik Dergiler ve Alternatif Yaklaşımlar. *Elektronik Gelişmeler Işığında Araştırma Kütüphaneleri Sempozyumu*, 24 - 26 Ekim 2002, Bolu'da yapılan sunum.
- Küçük, M. E. (2004). Bilimsel İletişim ve Alternatif Yaklaşımlar. *Elektronik Yayıncılık Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanlığı*, 3 Haziran 2004'te yapılan sunum
- Küçük, M. E. (2005). Bilimsel iletişimde yeni eğilimler. Osman Horata (Yay. Haz.) *Sosyal bilimlerde süreli yayınlar ve bilgi teknolojileri sempozyumu: Bildiriler 2 Nisan 2005, Ankara* içinde (ss: 26-35). Ankara: Yeni Avrasya Yayınları.
- Küçük, M. E. ve N. E. Olcay (2006). Bilimsel Elektronik Dergiler: Türkiye Profili. *TÜBİTAK Sosyal Bilimler Araştırma Grubu - Proje No: SOBAG-105K096*. Ankara, 2006. (vi, 33 s.)
- Max-Planck (2009). *Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities*. 21 Eylül 2009 tarihinde Max-Planck Society Web sitesinden erişildi: <http://www.soros.org/openaccess/initiatives.shtml>
- OpenDOAR (2009). *The Directory of Open Access Repositories*. 29 Aralık 2009 tarihinde <http://www.opendoar.org/> adresinden erişildi.

- PLoS Medicine (2009). 13 Ekim 2009 tarihinde Public Library of Science Web sitesinden erişildi: <http://www.plosmedicine.org>
- ROAR (2009). *Registry of Open Access Repositories*. 29 Aralık 2009 tarihinde <http://roar.eprints.org/> adresinden erişildi.
- SHERPA (2009). *Research funders' open access policies communication*. 28 Aralık 2009 tarihinde Securing a Hybrid Environment for Research Preservation and Access sitesinden erişildi: <http://www.sherpa.ac.uk/juliet/index.php>.
- Sencer, M. (1989). *Toplumbilimlerinde yöntem (3.bs.)* İstanbul: Beta Yayınları.
- Suber, P. (2003). How should we define open access. *The SPARC Open Access Newsletter*, (64). 20 Kasım 2006 tarihinde <http://www.earlham.edu/~peters/fos/newsletter/08-04-03.htm> adresinden erişildi.
- Suber, P. (2005). *Open access overview: focusing on open access to peer-reviewed research articles and their prePrints*. 20 Kasım 2009 tarihinde <http://www.earlham.edu/~peters/fos/overview.htm> adresinden erişildi.
- Suber, P. (2009). *The SPARC Open Access Newsletter*, Issue #117. 12 Aralık 2009 tarihinde <http://www.earlham.edu/~peters/fos/> adresinden erişildi. Swan, A. (2005). Institutional repositories: Here, there and not (yet) everywhere. *Digital Libraries a la Carte: Choices for the Future 2005, Module 4: Open Access and Institutional Repositories*. Tilburg University. 10 Şubat 2007 tarihinde <http://www.ticer.nl/05carte/publicat/ppt/swan.pdf> adresinden erişildi.
- Thorin, S. E. (2003). Global changes in scholarly communication. *Workshops on scholarly communication in the digital era bildirileri 11-24 Ağustos 2003, Taiwan: Feng Chia University, Taichung içinde*. 22 Kasım 2009 tarihinde <http://www.arl.org/scomm/disciplines/Thorin.pdf> adresinden erişildi.
- Tonta, Y. (1997). Elektronik yayıncılık, bilimsel iletişim ve kütüphaneler. *Türk Kütüphaneciliği*, 11 (4), 305-314.
- Tonta, Y. (2000). Elektronik yayıncılıkta son gelişmeler. *Bilgi Dünyası*, 1(1), 89-132.
- Tonta, Y. (2006). Açık Erişim: Bilimsel İletişim ve Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık Üzerine Etkileri. (bildiri). *1. Ulusal Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık Kurultayı 2-3 Kasım 2006*, Ankara.
- Tonta, Y. (2007). *Açık Erişim ve Tıpta Bilimsel İletişimin Geleceği*. Bilimsel Yayınlar kitabı içinde. Ankara: Klinik Araştırmalar Derneği.
- Tonta, Y. (2008). *Open access and institutional repositories: The Turkish landscape*. In Didar Bayır (Ed.). *Turkish Libraries in Transition: New Opportunities and Challenges* (pp. 27-47). İstanbul: Turkish Librarians' Association.
- Tonta, Y. ve Ertürk, K. L. (2005). Bilimsel Bilgiye Açık Erişim: Hacettepe Açık Arşiv Uygulaması.(sunuş). *10. Türkiye'de İnternet Konferansı, 9-11 Aralık 2005*, İstanbul.

- Tonta, Y. ve Ertürk, K. L. (2006). Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler: Hacettepe Açık Arşiv Uygulaması. (sunuş). *Akademik Bilişim '06. 9-11 Şubat 2006*, Denizli.
- TÜBİTAK (2009). 21 Aralık 2009 tarihinde Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu Web sitesinden erişildi: [http:// www.tubitak.gov.tr/](http://www.tubitak.gov.tr/)
- TÜİK (2009). 24 Kasım 2009 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu Web sitesinden erişildi: [http:// www.tuik.gov.tr/](http://www.tuik.gov.tr/).
- Türkiye Bilimsel Yayın Göstergeleri-I 1981-2006 (2007) *TUBİTAK ULAKBİM*. Editörler: H. Demirel, C. Saraç ve E.A. Gürses. Ankara.
- ULAKBİM (2009). 21 Aralık 2009 tarihinde TÜBİTAK Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi Web sitesinden erişildi: [http:// www.ulakbim.gov.tr/](http://www.ulakbim.gov.tr/)
- Velterop, J. (2005). *Open access publishing and scholarly societies: A guide*. New York, Open Society Institute. 20 Kasım 2009 tarihinde http://www.soros.org/openaccess/pdf/open_access_publishing_and_scholarly_societies.pdf adresinden erişildi.
- YÖK (2009). *Ulusal Tez Merkezi*. 11 Aralık 2009 tarihinde Yükseköğretim Kurulu Web sitesinden erişildi: <http://tez2.yok.gov.tr/>

Summary

The scholars have placed their works into the open repositories or open access journals as well as their personal web sites. In the international arena, the open repositories contain a total of 14,000 Turkey-based scholarly contents. It is observed that although there are too many implementations for open access and institutional repositories all over the world, the required level of implementation for free and open access to aggregated electronic information by academic and research institutions in Turkey is not achieved yet. This situation is related to scholars' awareness for open access concept.

The focus of this study is to determine the level of awareness for open access concept of scholars in Hacettepe University. An electronic questionnaire was conducted to scholars in Hacettepe University which is one of the largest universities in Turkey in terms of diversity of academic disciplines. The data were collected through questionnaire from 308 scholars in Hacettepe University. It was the first questionnaire survey to determine the level of awareness for open access concept of academic staff in Turkey.

Academic staff who participated in the survey is packaging their works as refereed articles and assertions and aiming to reach the other scholars. They frequently prefer to publish their works in regarded academic journals.

It was identified that 38% of the participants do not have any works that were published in free electronic scholarly journals. 61% of them have published their works in open access journals. Furthermore, majority of the participants (91%) allow their works to be published in a different format, and 86% of them prefer original format rather than a different format when their works are republished at any period of time. Majority of academic staff (74%) share their works via web before publishing

It was found out that half of the participants (50,3%) gained awareness for open access thorough international literature (53%). Participant who have awareness for open access have the intention to place their works in the institutional repositories that may be established in their institutions. This is an encouraging result to increase awareness for open access to establish institutional repositories. In this context, informative meetings for professors and academic staff who work for faculties of Fine Arts, Letters and Economic can be organised. Different types of works such as articles and assertions can be placed into the institutional open repositories in Turkey and their functionality can be increased in a short time.

Ek : Açık Erişim Farkındalığı Anketi**1. Aşağıdaki yayın türlerinden ürettiklerinizi belirtiniz.**

	Evet
Kitap	
Kitap Bölümleri	
Hakemli Makale	
Hakemsiz Makale	
Konferans - Bildiri	
Araştırma Raporu	
Teknik Rapor	
Editöre Mektup - Değerlendirme Yazısı	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

2. İnternet ortamını kaç yıldır kullanıyorsunuz?

	Evet
1-5 yıl	
6-10 yıl	
11-20 yıl	
20 + yıl	

3. Yayın, araştırma ve/veya eğitim ortamınızda, aşağıdaki yöntemlerden hangilerinden yararlandığınızı seçiniz?

	Sıklıkla	Nadiren	Hiç
E-Posta			
Tartışma Listeleri			
Haber Grupları			
Web Siteleri			
Web Tabanlı Sesli ve Görüntülü Sistemler			
Diğer (lütfen belirtiniz)			

4. Basılı ve/veya Elektronik Dergilerdeki yayınlarımızın amacını önem derecesine göre aşağıdaki seçeneklerden seçiniz.

	Çok Önemli	Önemli	Önemsiz
Akademik topluluğu bilgilendirmek ve geribildirim almak için			
Sektörü bilgilendirmek ve geri bildirim almak için			
Araştırma fonu kazanmak veya devamını sağlamak için			
Akademik kariyerde ilerlemek için			
Diğer (lütfen belirtiniz)			

5. Basılı ve/veya Elektronik Dergilerdeki yayınlarımızın amacını önem derecesine göre aşağıdaki seçeneklerden seçiniz.

	Çok Önemli	Önemli	Önemsiz
Derginin prestiji			
Derginin tirajı			
Derginin yayın sıklığı (bir yıl içerisinde yaptığı sayı)			
Derginin makale değerlendirme sürecinin kısalığı			
Derginin Web erişiminin olması			
Diğer (lütfen belirtiniz)			

6. Telif hakkı (copyright) devri kısmen veya tam olarak yayıncılara devredilebilmektedir. Bugüne kadar yapmış olduğunuz yayınlarda telif hakkınızı yayıncıya yazılı olarak devrettiniz mi?

Evet	
Hayır	

Yanıtınız "hayır" ise 8.soruya geçiniz

7. Telif hakkımı yayıncıya:

	Evet
İsteyerek devrettim	
İstemeyerek devrettim	
Devir sözleşmemi yeniden düzenleterek devrettim	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

8. Telif hakkı anlaşması, bilgi paylaşımını engellememeli, makaleler kişisel veya kurumsal Web sayfa/sitelerinde her hangi bir zaman diliminde yayımlanabilmelidir" ifadesine katılıyor musunuz?

	Evet
Katılmıyorum.	
Katılıyorum, makale olduğu gibi yayımlanabilmeli.	
Katılıyorum, yayımlanan yayına atıf yaparak yayımlanabilmeli.	
Katılıyorum, yayıncıdan izin alarak olduğu gibi yayımlanabilmeli.	
Katılıyorum, değişiklik yapılarak yayımlanabilmeli.	
Katılıyorum, ancak (lütfen belirtiniz)	

Yanıtınız "katılmıyorum" ise 10.soruya geçiniz

9. Araştırma sonuçlarınızı yayımlamadan önce İnternet ortamında paylaşıyorsanız paylaşım platform(lar)mızı seçiniz?

	Evet
Paylaşmıyorum	
Tartışma Listeleri	
Haber Grupları	
Kişisel Web Sayfam	
Bölüm Web Sayfası	
Ön Baskı Sunucuları (Pre-Print)	
Son Baskı Sunucuları (E-Print)	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

10. İnternet ortamında, yerleşke (kampus) dışından tam metnine rahatlıkla erişebildiğiniz, üyelik ve parola istemeyen, herhangi bir kısıtlaması olmayan bir e-dergide yayınız bulunmakta mıdır?

Evet	
Hayır	

Yanıtınız "hayır" ise 14.soruya geçiniz

11. Aşağıdaki seçeneklerden uygun olanları işaretleyiniz?

Bu tip e-dergilerde yayın sayınız	1-5	6-10	11-20	20+
Bu tip e-dergilerde Türkçe yayın yaptınız mı?	Evet		Hayır	
Bu tip e-dergilerde yabancı dilde yayın yaptınız mı?	Evet		Hayır	

12. Bu tip dergilerde bugüne kadar yayıncılar makalenizi yayımlayabilmek için sizden ücret talep edip ödemede buldunuz mu?

Evet	
Hayır	

Yanıtınız “**hayır**” ise 14.soruya geçiniz

13. Ödeme yapıp makalenizi yayınlattığınız bu tip e-dergileri lütfen yazar mısınız?

--

14. Açık erişim hakkında bilgi sahibi olduğunuzu değerlendiriyor musunuz?

Evet	
Hayır	

Yanıtınız “**hayır**” ise anketi bitiriniz, teşekkürler.

15. Açık erişim hakkında farkındalığı nasıl edindiniz.

	Evet
Uluslararası literatür	
Ulusal literatür	
Meslektaşlarım	
Seminer ve Konferanslar	
Diğer (lütfen belirtiniz)	

16. Açık erişim arşivlerini kullanıyor musunuz?

Evet	
Hayır	

Yanıtınız “**hayır**” ise 18.soruya geçiniz

17. Açık erişim arşivlerini kullanmanızdaki amacınızı önem derecesine göre aşağıdaki seçeneklerden seçiniz.

	Çok Önemli	Önemli	Önemsiz
Açık Erişimi kullanmak araştırma sonuçlarımı hızlı duyurmamı sağlıyor			
Açık Erişimi kullanmak araştırma sonuçlarımın etkisini (impact) artırıyor			
Açık Erişimi kullanarak meslektaşlarımın araştırma sonuçlarına hızlı erişim sağlıyorum			
Diğer (lütfen belirtiniz)			

18. Bazı yayınevleri yayımladıkları makalelerin kişisel ya da kurumsal açık erişim arşivlerine yerleştirilmesine ambargo koymaktadır. Böyle bir ambargoyu onaylıyor musunuz?

Evet	
Hayır	

19. Yüksek lisans/Sanatta Yeterlik ve Doktora tezlerinizin elektronik bir kopyasının açık erişim sağlayabilen kurumsal bir arşive konulmasına izin verir misiniz?

Evet	
Hayır	
Belli koşullarda (lütfen belirtiniz)	

20. Fakülte veya bölümünüzde kurumsal açık erişim arşivi kurulması durumunda yayınlarınızın açık erişim arşivine konulmasına (daha önce yayınlanmış olsalar dahi) izin verir misiniz?

Evet	
Hayır	
Belli koşullarda (lütfen belirtiniz)	

21. Fakülte veya bölümünüzde kurumsal açık erişim arşivi kurulması yönünde bir gündem bulunmakta mıdır?

Evet	
Hayır	
Düşünülmekte	

Anketi bitiriniz, teşekkürler.